

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu

LWR – 4101-17-04/2012
P/12/186

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura we Wrocławiu
ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław
T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50
lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/186 Poszukiwanie, wydobywanie i zagospodarowanie gazu łupkowego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Krzysztof Paliwoda, główny specjalista kontroli państwowej upoważnienie do kontroli: nr 84922 z dnia 4 stycznia 2013 r. <i>dowód: akta kontroli str.1-2 – upoważnienie do kontroli</i>
Jednostka kontrolowana	Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu (w skrócie „OUG”) 61-016 Poznań, ul. Gdyńska 45
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jarosław Lepiarz – Dyrektor Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu <i>dowód: akta kontroli str.12 – zestawienie osób kierujących OUG</i>

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu w zakresie kontroli i nadzoru nad poszukiwaniem² i rozpoznawaniem³ niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu ziemnego (w tym gazu z łupków) w latach 2007-2012.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W uzasadnieniu oceny ogólnej Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na prawidłowe wywiązywanie się OUG w Poznaniu z zadań kontrolnych i nadzorczych w zakresie: zatwierdzania przedsiębiorcom planów ruchu zakładu górniczego, sporządzenia wymaganej dokumentacji prac⁴ i robót geologicznych⁵, bezpieczeństwa i higieny

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Poszukiwaniem - jest wykonywanie prac geologicznych w celu ustalenia i wstępnego udokumentowania złoża kopaliny (art. 6 ust. 1 pkt 7 pgg).

³ Rozpoznawaniem - jest wykonywanie prac geologicznych na obszarze wstępnie udokumentowanego złoża kopaliny (art. 6 ust. 1 pkt 13 pgg)

⁴ Pracą geologiczną - jest projektowanie i wykonywanie badań oraz innych czynności, w celu ustalenia budowy geologicznej kraju, a w szczególności poszukiwania i rozpoznawania złóż kopaliny (art. 6 ust.1 pkt 8 pgg).

wykonywania prac wiertniczych i szczelinowania hydraulicznego, bezpieczeństwa pożarowego, pracy maszyn i urządzeń, kwalifikacji, uprawnień, szkoleń i badań lekarskich pracowników, a także w zakresie załatwiania skarg dotyczących obszaru badanej działalności.

Stwierdzone nieprawidłowości i uwagi NIK polegają w szczególności na obejmowaniu czynnościami inspekcyjno-technicznymi nie wszystkich otworów wiertniczych wykonanych na terenie działania OUG dla poszukiwania i rozpoznawania niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu ziemnego (w tym gazu z łupków) oraz nie wszystkich obowiązków i wymogów dotyczących ochrony środowiska, nałożonych na przedsiębiorców/wykonawców robót w związku z prowadzoną działalnością.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Zaawansowanie prac zmierzających do ustalenia wielkości zasobów gazu łupkowego oraz jego zagospodarowania

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, na obszarze pozostającym we właściwości OUG koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu (gazu z łupków) otrzymało 7 podmiotów gospodarczych:

- eni polska sp. z o.o.,
- Indiana Investments Sp. z o.o.,
- Lane Energy Poland Sp. z o.o.,
- Marathon Oil Poland Sp. z o.o.,
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.,
- Saponis Investments Sp. z o.o.,
- Talisman Energy Polska Sp. z o.o.,

które w kontrolowanym okresie wykonały łącznie 19 odwiertów, z tego 18 na terenie woj. pomorskiego i 1 na terenie woj. kujawsko-pomorskiego.

dowód: akta kontroli str. 3-5 – zestawienie koncesjonariuszy (tabela 1) i mapa

1. 1. Struktura organizacyjna OUG oraz stan zatrudnienia

Opis stanu faktycznego

Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu (OUG) obejmował swoją właściwością miejscową obszar 5 województw: kujawsko-pomorskiego, lubuskiego, pomorskiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego oraz obszar morski Rzeczypospolitej Polskiej.⁶ W myśl art. 164 ust. 1 i 2 pgg, Dyrektor OUG był organem nadzoru górniczego pierwszej instancji.

Organizację Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu oraz zakres zadań i tryb jego pracy określały zarządzenia Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego. W czasie trwania kontroli obowiązywało zarządzenie nr 21 Prezesa WUG z dnia 13 lutego 2012r. w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz

⁵ Robotą geologiczną – jest wykonywanie w ramach prac geologicznych wszelkich czynności poniżej powierzchni terenu, w tym przy użyciu środków strzałowych, a także likwidacja wyrobisk po tych czynnościach (art. 6 ust.1 pkt 11 pgg).

⁶ Na podstawie §1 pkt 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie siedzib i właściwości miejscowej okręgowych urzędów górniczych (Dz. U. Nr 249, poz. 1675).

Specjalistycznego Urzędu Górniczego⁷. Regulamin organizacyjny OUG nie wyróżniał kwestii związanych z działalnością OUG w zakresie nadzoru nad poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu (gazu z łupków).

W latach 2007-2012 łączna liczba pracowników OUG wahała się w przedziale 30-34 osób. Na koniec 2012 r. zatrudnionych było 33 pracowników, w tym 3 inspektorów ds. górnictwa otworowego, w których gestii pozostawały zadania OUG związane z nadzorem nad poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu (gazu z łupków). W zakresach obowiązków tych osób nie przypisano w wyodrębniony sposób zadań związanych z nadzorem nad poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu (gazu z łupków). Kwestie te mieściły się natomiast w szerszym ujęciu zakresu czynności przypisanych tym pracownikom jako: „Wykonuje prace koncepcyjne i techniczno-organizacyjne, wchodzące w zakres specjalności technicznej oraz pełni obowiązki specjalisty ds. eksploatacji otworowej [...] we wszystkich rodzajach zakładów górniczych...”.

dowód; akta kontroli:

str. 21-25 – Regulamin organizacyjny,

str. 26-42 – zakresy obowiązków służbowych inspektorów ds. górnictwa otworowego

Ustalone
nieprawidłowości

W przedmiotowym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości w działalności OUG.

1.2. Zatwierdzanie planów ruchu zakładu górniczego w zakresie gazu łupkowego

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą (poczynając od 2010 r.) Dyrektor OUG zatwierdził 64 plany ruchu (wraz z dodatkami zmieniającymi) zakładów górniczych wykonujących prace geologiczne w zakresie poszukiwania i rozpoznawania niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu (gazu z łupków). Plany ruchu zakładów górniczych zatwierdzono dla wszystkich 7 podmiotów wykonujących odwierty w przedmiotowym zakresie.

Wszystkie wnioski przedsiębiorców o zatwierdzenie planów ruchu zakładu górniczego (oraz dodatków do planów ruchu) zostały rozpatrzone przez OUG terminowo, i zatwierdzone w drodze decyzji administracyjnych. Żadnego wniosku nie odrzucono. Zatwierdzając plany ruchu organ każdorazowo weryfikował ich treść i zgodność z:

- rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 14 czerwca 2002 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych⁸ - obowiązującym do dnia 31 maja 2012 r.,
- rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych⁹ – obowiązującym od 1 czerwca 2012 r.

Wszystkie kopie decyzji OUG zatwierdzających plany ruchu zakładu górniczego zostały przesyłane do wiadomości organowi koncesyjnemu (Ministrowi Środowiska) oraz zgodnie z właściwością, odpowiedniemu wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta).

dowód; akta kontroli:

str. 43 – wybrane dane statystyczne z działalności OUG (tabela 2)

str. 44-46 – wzorcowe spisy treści zatwierdzanych planów ruchu (2 egz.: do 31.05.2012 r. i od 1.06.2012 r.)

str. 47-103 – kserokopie wniosków i decyzji zatwierdzających plany ruchu

⁷ Niniejsze zarządzenie było poprzedzone zarządzeniem nr 18 Prezesa WUG z dnia 9 listopada 2007 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych, które utraciło moc z dniem 1 stycznia 2012 r.

⁸ Dz. U. Nr 94, poz. 840 ze zm.

⁹ Dz. U. z 2012 r. poz. 372.

W zakresie zatwierdzania planów ruchu zakładu górniczego nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Udzielanie zezwoleń na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń.

Zgodnie z art. 109 ust. 2 pkt 1 obowiązującej do dnia 31 grudnia 2011 r. ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (j.t. Dz.U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm.), organy nadzoru górniczego wydają w drodze decyzji administracyjnej zezwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 78 ust. 1 tej ustawy. Przywołany przepis zobowiązywał ministra właściwego do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw pracy i do spraw wewnętrznych do określenia, w drodze rozporządzenia, m.in. szczegółowych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia pożarowego związanego z ruchem w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych. W przepisach tych powinny ponadto zostać uwzględnione przypadki, w których oddanie do ruchu określonych obiektów, maszyn i urządzeń wymaga zezwolenia organu nadzoru górniczego. Realizując powyższą delegację ustawową, Minister Gospodarki w dniu 28 czerwca 2002 r. wydał rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia pożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (Dz.U. Nr 109 poz. 961 ze zm.).

W myśl art. 114 ust. 2 *nowej* ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 163, poz. 981 ze zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., oddanie do ruchu w zakładzie górniczym, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 120 ust 1 podstawowych obiektów, maszyn, urządzeń zakładu górniczego, wymaga pozwolenia wydanego, w drodze decyzji, przez właściwy organ nadzoru górniczego. Artykuł 120 ust. 1 tej ustawy zobowiązywał ministra właściwego do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw pracy, do spraw wewnętrznych oraz środowiska do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych, w zakresie m.in. „*podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego*”. Do dnia zakończenia kontroli rozporządzenie w sprawie jak wyżej nie zostało wydane. Jednocześnie art. 224 *nowego* prawa geologicznego i górniczego stanowi, że dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie m.in. art. 78 ust. 1 *starego* prawa geologicznego i górniczego (ustawa z dnia 4 lutego 1994 r.), zachowują moc do czasu wejścia w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie m.in. art. 120 ust. 1 *nowego* prawa geologicznego (ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r.).

W latach 2007-2012 od przedsiębiorców posiadających koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu z łupków bądź od zakładów wykonujących na rzecz przedsiębiorców roboty geologiczne nie wpłynął do OUG żaden wniosek o udzielenie zezwolenia/ pozwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń, a OUG nie wydawał żadnych zezwoleń/ pozwoleń w tych sprawach.

W sprawie przyczyn nie wydawania przez OUG w badanym okresie zezwoleń/ pozwoleń na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń – Dyrektor OUG wyjaśnił m.in., że:

„*W rozporządzeniu z dnia 28.06.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w*

zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi (Dz. U. Nr 109) nie ma zdefiniowanych podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego. Dlatego też organ nadzoru górniczego nie wydaje w drodze decyzji pozwolenia na oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń w myśl art. 114 ust. 2 Prawa Geologicznego i Górniczego”.

dowód; akta kontroli:

str. 43 – wybrane dane statystyczne z działalności OUG (tabela 3)

str. 385-388 – wyjaśnienie Dyrektora OUG

Ustalone
nieprawidłowości

W zakresie udzielania przez OUG zezwoleń/pozwoleń na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym obiektów, maszyn i urządzeń nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie przygotowanie, organizację i nadzór OUG w zakresie umożliwiania podmiotom gospodarczym rozpoczęcia działalności polegającej na poszukiwaniu i rozpoznawaniu niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu ziemnego (w tym gazu z łupków) oraz rzetelne i terminowe zatwierdzanie planów ruchu zakładu górniczego.

2. Wywiązywanie się podmiotów gospodarczych (przedsiębiorców) ze zobowiązań wynikających z wykonywania koncesji wydanych w związku z poszukiwaniem lub rozpoznawaniem złóż gazu łupkowego, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska.

2.1. Nadzór i kontrola OUG nad działalnością przedsiębiorców (podmiotów gospodarczych) zajmujących się poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż gazu łupkowego.

Opis stanu
faktycznego

W badanym okresie OUG zobowiązany był do prowadzenia (określonej w szczególności w prawie geologicznym i górniczym, przepisach wykonawczych, decyzjach administracyjnych) działalności nadzorczej i kontrolnej przedsiębiorców poszukujących lub rozpoznawających niekonwencjonalne złoża ropy i gazu (m.in. gazu z łupków) oraz podmiotów (zakładów) wykonujących na ich rzecz prace i roboty geologiczne. Przedmiot i zakres kontroli określany był m.in. w corocznie sporządzanych przez OUG zestawieniach zadań szczegółowych przyjętych do realizacji, ze wskazaniem pracowników odpowiedzialnych za ich wykonanie. I tak np. w odniesieniu do działalności będącej przedmiotem kontroli NIK w zestawieniach zadań:

- na 2011 r. zostało zapisane „Kontrola prac związanych z udostępnieniem niekonwencjonalnych złóż gazu w aspekcie warunków określonych w koncesjach na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń dla środowiska naturalnego”,
- na 2012 r. zostało zapisane „Kontrola prac związanych z udostępnieniem niekonwencjonalnych złóż gazu ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń dla środowiska naturalnego, w tym kontrola prawidłowości prowadzonych cementacji podczas izolacji poziomów wodonośnych, składu chemicznego płynów szczelinujących i właściwej gospodarki cieczą powrotną”.

Zgodnie z art. 109 ust. 1 a ustawy Prawo geologiczne i górnicze z dnia 4 lutego 1994 r. „Organy nadzoru górniczego kontrolują wykonywanie przez przedsiębiorców obowiązków dotyczących ochrony środowiska, określonych w przepisach prawa ochrony środowiska oraz w decyzjach ustalających warunki użytkowania środowiska w związku z ruchem zakładów górniczych”. W przypadku nowej ustawy Prawo

geologiczne i górnicze z dnia 9 czerwca 2011 r. wyznacznik i przedmiot nadzoru i kontroli urzędów górniczych nad ruchem zakładu górniczego w kwestiach dotyczących ochrony środowiska określony został w art. 168 ust. 1 pkt 5 jako „w szczególności w zakresie ochrony środowiska”, w planie ruchu zakładu górniczego obejmującego zgodnie z art. 108 ust. 2 pkt f tej ustawy szczególne przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia m.in. „ochrony elementów środowiska” oraz w art. 108 ust. 9 pkt 2, zgodnie z którym, załącznikiem do wniosku przedsiębiorcy o zatwierdzenie planu ruchu zakładu górniczego są „odpisy wymaganych dla zamierzonych robót decyzji wydanych przez inne organy, w szczególności dotyczących ochrony środowiska”.

Przedmiot i zakres kontroli wynikał także z zatwierdzonych przez OUG planów ruchu zakładu górniczego. I tak treść takich planów w wersji obowiązującej do 31 maja 2012 r. obejmowała m.in. „Przedsięwzięcia dla zapewnienia ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem zadań w zakresie:

- ochrony powierzchni,
- ochrony wód powierzchniowych i podziemnych,
- ochrony powietrza,
- ochrony przed hałasem i wibracjami,
- ochrony przed odpadami”

a w wersji obowiązującej od 1 czerwca 2012 r. „Ochronę środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem zamierzeń w zakresie:

- ochrony powierzchni,
- rekultywacji gruntów po robotach geologicznych,
- gospodarki odpadami,
- gospodarki wodno-ściekowej, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (urządzenia ochrony powietrza, zamierzenia w zakresie ograniczenia emisji substancji wprowadzanych do powietrza),
- ochrony przed hałasem i wibracjami przenikającymi do środowiska (urządzenia ochronne, zamierzenia w zakresie ograniczenia hałasu i wibracji przenikających do środowiska)”

oraz dodatkowo „Rodzaje płuczek”, „Charakterystykę płynów stosowanych podczas zabiegów szczelinowania”.

Działania kontrolne i nadzorcze OUG realizowane były poprzez czynności inspekcyjno-techniczne określone w wydanych w tej sprawie zarządzeniach Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego¹⁰.

Kontrole problemowe, limitowane¹¹ (dokumentowane protokołami kontroli) przeprowadzane były na podstawie programu (planu) kontroli zatwierdzonego przez Dyrektora OUG, obligującego do zbadania następujących kwestii:

- „Podstawy formalno-prawne realizowanych prac.
- Kontrola dokumentacji wiercenia wynikającej z §38 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi.

¹⁰Zarządzenie nr 12 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 29 kwietnia 2009 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Urzędu Górniczego do Badań Kontrolnych Urządzeń Energomechanicznych (Dz.Urz. WUG. 2011.5.48 j.t.) oraz Zarządzenie nr 11 Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego z dnia 3 lutego 2012 r. w sprawie trybu wykonywania czynności inspekcyjno-technicznych przez pracowników okręgowych urzędów górniczych oraz Specjalistycznego Urzędu Górniczego (Dz.Urz. WUG. 2012. 38, ze zm.)

¹¹ Wszczynane zgodnie z planem pracy urzędu górniczego, a w uzasadnionych przypadkach na polecenie dyrektora urzędu górniczego

- *Występujące zagrożenia naturalne oraz stosowane zabezpieczenia.*
- *Kontrola aktualności badań lekarskich, szkoleń BHP, zakresów czynności pracowników zatrudnionych w ruchu zakładu wykonującego roboty geologiczne.*
- *Kontrola kwalifikacji i uprawnień osób kierownictwa i dozoru ruchu.*
- *Kontrola cyklu produkcyjnego prowadzonych prac wiertniczych pod kątem ich zgodności z zatwierdzonym planem ruchu.*
- *Kontrola stanu technicznego maszyn i urządzeń.*
- *Kontrola zagadnień ochrony środowiska w zakresie decyzji i uzgodnień regulujących kwestie wytwarzania odpadów w ruchu zakładu na wiertni i gospodarowania odpadami.*
- *Omówienie problemu stanu trzeźwości osób będących w ruchu zakładu oraz zasad postępowania przedsiębiorcy i osób dozoru ruchu w takich sytuacjach.*
- *Promowanie bezpiecznych zachowań w ruchu zakładu ze szczególnym uwzględnieniem dojść do pracy.”¹²*

Kontrole doraźne, rozpoznawcze (dokumentowane odpowiednio protokołami kontroli i notatkami służbowymi) przeprowadzane były w szczególności w związku ze zgłoszeniem urzędowi górniczemu: wykonywania robót strzałowych (perforacje) i prac związanych ze szczelinowaniem hydraulicznym i opróbowaniem otworów; zmian głębokości odwiertu; trudności i komplikacji zaistniałych w toku wykonywania robót (np. nieudanych prób krzywienia otworu), awarii i wypadków na wiertni, skarg dotyczących prowadzonej działalności.

W kontrolowanym okresie OUG przeprowadził łącznie 24 kontrole (1 problemową, 8 limitowanych, 13 doraźnych, 2 rozpoznawcze) przedsiębiorców (koncesjonariuszy) zajmujących się poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu ziemnego, bądź zakładów wykonujących na ich rzecz roboty geologiczne. Do dnia zakończenia kontroli NIK przeprowadzone zostały także (w styczniu 2013 r.) dwie kontrole doraźne na otworze Lubocino – 2H. Kontrolami objęto łącznie 17 odwiertów, spośród 19 wykonanych na terenie działania OUG. Kontrole przeprowadzone zostały u wszystkich 7 koncesjonariuszy prowadzących prace na obszarze pozostającym we własności nadzorczej OUG.

Z 24 kontroli przeprowadzonych w latach 2007-2012 jednokrotnie skontrolowano 10 z 17 odwiertów (w tym w przypadku 5 odwiertów były to kontrole doraźne i 5 odwiertów limitowane), 4 odwierty kontrolowano dwukrotnie (w tym w przypadku 1 odwiertu były to kontrole wyłącznie doraźne) i 2 odwierty kontrolowano trzykrotnie (w tym w przypadku 1 odwiertu były to kontrole wyłącznie doraźne).

Analiza ustaleń zawartych w materiałach pokontrolnych OUG wykazała, że w wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzano zarówno uchybienia i nieprawidłowości natury formalnej, niemające wpływu na bezpieczeństwo prowadzonych prac i ruch zakładu górniczego i niewymagające wydawania zaleceń pokontrolnych bądź decyzji nakazowych, jak również istotne nieprawidłowości mające wpływ na wykonywaną działalność, skutkujące wydaniem przez organ nadzoru górniczego zaleceń pokontrolnych, decyzji nakazowych, udzieleniem pouczeń lub grzywien w postaci mandatu karnego osobom odpowiedzialnym. Stwierdzone w toku czynności inspekcyjno-technicznych OUG nieprawidłowości i uchybienia dotyczyły w

¹² Przykładowe programy kontroli limitowanej i problemowej (przeprowadzonych odpowiednio w dniach 7-8 czerwca 2011 r. (otwór „Łebień LE – 2H) oraz w dniach 14-15 lipca 2010 r. (otwór Łebień LE-1) w zakładach wykonujących roboty geologiczne na zlecenie przedsiębiorców (koncesjonariuszy).

szczegółowości: braku lub niepełnej wymaganej dokumentacji prowadzenia robót geologicznych; braku wymaganych opinii, nieprzestrzegania postanowień prawa geologicznego i górniczego, obowiązujących instrukcji wykonywania prac geologicznych, zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; naruszeń i odstępstw od planu ruchu zakładu górniczego m.in. w zakresie braku oceny stanu (pomiaru jakości) zacementowania rur w otworze, parametrów wiercenia, gromadzenia odpadów. Przykładowo:

- w protokole z kontroli doraźnej Nr 3/KM/2011 z dnia 25.08.2011 r. zakładu wykonującego roboty geologiczne na wiertni Łebień LE-2H (w miejscowości Łebień, gm. Nowa Wieś Lęborska, woj. pomorskie) stwierdzono m.in., że: sporządzona dokumentacja strzałowa nie opisuje w sposób dostateczny stosowanej technologii perforacji, a w projekcie technicznym wykonania robót strzałowych – perforacja rur 5 1/2” brak informacji o sposobie zapuszczania perforatora na kablu geofizycznym do odcinka poziomego otworu; osoby pełniące funkcję kierownika robót strzałowych oraz strzałowego nie posiadały kwalifikacji w zakresie prowadzonych prac (osoby te ukarane zostały grzywną w trybie mandatu karnego); niezgodny z warunkami dopuszczenia (decyzją Prezesa WUG) był czas przechowywania środków strzałowych w RSMW (Ruchomy Samochód Materiałów Wybuchowych) oraz pobrana maksymalna ilość lontu detonującego (osobę odpowiedzialną ukarano grzywną w trybie mandatu karnego); dokument bezpieczeństwa przedsiębiorcy nie zawierał kart oceny ryzyka zawodowego dla wszystkich stanowisk pracy przy zabiegu szczelinowania,

- w protokole z kontroli doraźnej Nr 9/KM/2011 z dnia 31.08.2011 r. zakładu wykonującego prace związane ze szczelinowaniem i wywołaniem otworu Lubocino-1 (w miejscowości Lubocino, gm. Krokowa, woj. pomorskie) stwierdzono m.in., że projekt techniczny zabiegu szczelinowania nie zawierał wykazu obowiązujących przepisów i instrukcji, zwrócono uwagę na nieuzasadnione ponoszenie ryzyka prowadzenia w nocy zabiegu szczelinowania, zaliczanego do prac wykonywanych w warunkach szczególnego zagrożenia,

- w protokole z kontroli limitowanej Nr 7/WN/KM/LT/2012 z dnia 14.09.2012 r. zakładu wykonującego prace wiertnicze na otworze Lubocino-2H stwierdzono m.in., że: przedsiębiorca nie dokonał, do czego był zobowiązany art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górniczne, zgłoszenia organowi nadzoru górniczego zamiaru przystąpienia do realizacji robót geologicznych objętych planem ruchu. W związku z tą nieprawidłowością pouczono przedsiębiorcę, w trybie art. 41 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń o jego obowiązkach w powyższym zakresie. Najwyższa Izba Kontroli nie kwestionując potrzeby pouczenia przez OUG przedsiębiorcy o jego obowiązkach wynikających z art. 81 ust. 2 nowego prawa geologicznego i górniczego zauważa, iż zgodnie z art. 179 ust. 2 przedmiotowej ustawy, ten kto nie zawiadamia właściwych organów o zamiarze rozpoczęcia wykonywania robót geologicznych podlega karze grzywny,

- w protokole z kontroli doraźnej Nr 2/NW/WT/2012 z dnia 9.05.2012 r. zakładu wykonującego prace na otworze Stare Miasto-1 w miejscowości Stare Miasto, gm. Stary Dzierzgoń, woj. pomorskie (kontrolę podjęto w związku z możliwością zaistnienia bezpośredniego zagrożenia środowiska naturalnego w wyniku awarii wiertniczej w dniu 6.04.2012 r. – zanik ok. 300 m³ płuczki wiertniczej, przechwycenie przewodu wiertniczego oraz pracami podjętymi dla jej usunięcia), stwierdzono m.in. że: parametry wiercenia (nacisk, obroty) pod butem rur 20” były przekroczone w stosunku do założonych w planie ruchu zakładu; całkowita suma zaników i ucieczek płuczki na dzień 9.04.2012 r. przekroczyła 800 m³; w większości przewiercanych interwałów stosowano płuczkę o filtracji większej niż założona w planie ruchu zakładu,

- w protokole z kontroli limitowanej Nr 1/KM/WT/2012 z dnia 5.04.2012 r. zakładu wykonującego prace wiertnicze na otworze Szymkowo-1 (w miejscowości Szymkowo, gm. Brodnica, woj. kujawsko-pomorskie) stwierdzono m.in. nieprzeprowadzenie alarmu przeciwrupecyjnego ze zmianą nocną (alarm wykonano w czasie trwania kontroli OUG) oraz brak podpór pod drążkami ręcznego zamykania i blokowania szczęk na głowicach przeciwrupecyjnych dwóch prewenterów, co naruszało postanowienia obowiązującej wykonawcę robót instrukcji zapobiegania i likwidacji erupcji płynu złożowego. W dniu 12.0.2012 r. dyrektor OUG wydał decyzję nakazującą wykonawcy robót natychmiastowe usunięcie tej nieprawidłowości. Wykonanie decyzji zostało potwierdzone przy kolejnej kontroli doraźnej OUG w dniu 20.04. 2012 r.,
- w protokole z kontroli limitowanej Nr 2/KM/LT/2012 z dnia 17.05.2012 r. zakładu wykonującego prace geologiczne na otworze Kamionka-1 (w miejscowości Kamionka, gm. Malbork, woj. pomorskie) stwierdzono m.in. brak w ocenie ryzyka zawodowego dla stanowiska elektromontera wiertni, zapisów odnoszących się do ryzyka porażenia prądem elektrycznym i poparzenia łukiem elektrycznym oraz nieskuteczne zabezpieczenie przed przypadkowym załączeniem wyłączonych i odłączonych spod napięcia maszyn i urządzeń,
- w protokole z kontroli doraźnej Nr 10/WT/2012 z dnia 9.11.2012 r. zakładu wykonującego prace wiertnicze na otworze Opalino-2 w miejscowości Strzebielinek, gm. Gniewino, woj. pomorskie (kontrolę podjęto m.in. w związku z awarią wiertniczą – zerwanie przewodu wiertniczego) stwierdzono m.in., że: wydatek pompy w momencie urwania przewodu wynosił ok. 11L/sek. w stosunku do założonego w planie ruchu zakładu na 16-33 L/sek.; odpady wiertnicze gromadzone były w szczelnych bezodpływowych zbiornikach naziemnych zamiast zbiornikach wkopanych, co było niezgodne z planem ruchu zakładu górniczego; nie wykonano próby szczelności rur 7”; przy wykonaniu próby szczelności manifoldu i linii załączania ciśnieniem 27MPa/15 min. brakowało kaptura osłonowego nad prewenterami.

dowód; akta kontroli:

str. 16 i 105-119 – wykaz kontroli przeprowadzonych przez OUG

str. 385-388 – wyjaśnienie Dyrektora OUG

str. 120-122 – wzory programów kontroli OUG

str. 123-349 – kserokopie protokołów z przeprowadzonych kontroli OUG

*Ustalone
nieprawidłowości i
uwagi dotyczące
badanej
działalności*

Przedmiot i zakres kontroli doraźnych i rozpoznawczych był mniejszy niż określony w programach kontroli problemowych i limitowanych oraz wynikający z zatwierdzonych planów ruchu zakładu górniczego, w szczególności w odniesieniu do spraw ochrony środowiska. Nie we wszystkich kontrolach OUG przeprowadzanych w związku z wykonywaniem robót geologicznych związanych z poszukiwaniem niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego odniesiono się do każdego z elementów i obszarów ochrony środowiska, tj. ochrony powierzchni ziemi, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, ochrony przed odpadami, ochrony przed hałasem i wibracjami, ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, co było działaniem nierzetelnym. I tak np.:

- Jedynie w czterech protokołach z kontroli OUG przeprowadzonych w badanym okresie (i do dnia zakończenia kontroli NIK) odniesiono się do kwestii hałasu bądź wibracji przy prowadzeniu robót geologicznych w ramach prac poszukiwawczych niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego. Dotyczyło to dwóch kontroli doraźnych zakładów wykonujących roboty geologiczne na otworze Łebień LE-2H (protokół Nr 2KM/BP/2011 z dnia 1 lipca 2011 r. i Nr 3/KM/2011 z dnia 25 sierpnia 2011 r.) oraz dwóch kontroli limitowanych, tj. wykonawców otworu Bągart-1 (protokół Nr 1/KM/LT/KP/2012 z dnia 25 stycznia 2012 r.) i otworu Kamionka-1 (protokół Nr

2/KM/LT/2012 z dnia 17.05.2012 r.) W pierwszym przypadku wykonawca robót geologicznych przedłożył OUG wyniki pomiaru emisji hałasu i drgań wykonanego w dniu 1.06.2011 r. w rejonie wiertni podczas wiercenia otworu pionowego. Wyniki pomiarów nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych wartości emisji hałasu i drgań. W drugim przypadku w protokole z kontroli zostało zapisane „W dniu 23.08.2011 wykonano pomiary hałasu w trakcie zabiegu szczelinowania – wyniki pomiaru po opracowaniu zostaną dostarczone firmie LANE Energy¹³ w dniu 1.09.2011”. W dwu pozostałych przypadkach odnosząc się do kwestii hałasu i wibracji przytoczono jedynie wykonane pomiary w tym zakresie sprzed kilku miesięcy w Niemczech, tj. w innym miejscu i czasie, co w ocenie NIK nie mogło obrazować rzeczywistego poziomu hałasu i drgań na kontrolowanych przez OUG odwiertach. I tak w protokole z kontroli otworu Bagart -1 podano m.in., że prace geologiczne wykonywano (firma z Niemiec) urządzeniem wiertniczym typ VDD 370.2 i że cyt. „Sprawdzono badania hałasu i wibracji dla ww. urządzenia. Zgodnie z raportem z pomiarów wartości ekspozycji na hałas i drgania nr 023C8M1 z dnia 18.08.2011r. wykonanego w miejscowości Romerberg w Speer przez Werner Gest i Partnerzy Spółka inżynierska z o.o. z siedzibą w Parkstrase 70,67061 Ludwigshafen/nad Renem, wartości graniczne ekspozycji ani wartości wywołane nie zostały przekroczone. W związku z tym nie zachodzi potrzeba wykonywania dodatkowych czynności dla zdrowia pracowników”. W przypadku otworu Kamionka-1 prace wiertnicze także wykonywała firma z Niemiec. W protokole z kontroli podano jedynie, że cyt. „Hałas oraz wibracje pochodzą z wiertni oraz eksploatacji sprzętu technicznego, silników, generatorów, pomp płuczkowych oraz sprzętu mechanicznego systemu płuczkowego oraz w związku z innymi działaniami Ostatni pomiar natężenia hałasu został wykonany w Niemczech 18.08.2011. Ekspozycja na hałas na poziomie rig floor wyniosła 82 dB,”

- w protokole z kontroli limitowanej Nr 1/KM/2012 z dnia 23.08.2012 r. zakładu wykonawcy prac wiertniczych na otworze KWI-Prabuty-01 powiat kwidziński, woj. pomorskie (głębokość otworu w czasie kontroli - 3545 m, planowana głębokość końcowa – 3854 m, wg koncesji możliwość wykonania otworu do głębokości 4500m) nie odniesiono się do kwestii zapewnienia ochrony powierzchni ziemi, powietrza atmosferycznego, decyzji i programów gospodarki odpadami oraz ich realizacji stwierdzając jedynie, że cyt. „na terenie wiertni nie stwierdzono zanieczyszczeń bituminami lub materiałami bitumicznymi. Płuczka i urobek gromadzone w zbiornikach naziemnych”. Była to jedyna kontrola przeprowadzona przez OUG na tym otworze w czasie jego wykonywania.

- w protokole z kontroli doraźnej Nr 4/KM/2011 z dnia 3.09.2011 r. (przeprowadzonej w związku ze zgłoszeniem awarii wiertniczej – przechwycenie zestawu wiertniczego i utrata cyrkulacji na głębokości 4484 m) zakładu wykonawcy prac wiertniczych na otworze Warblino - 1H w miejscowości Warblino, gm. Główny, woj. pomorskie nie odniesiono się do kwestii zapewnienia ochrony powierzchni ziemi (terenu wiertni), powietrza atmosferycznego. Była to jedyna kontrola przeprowadzona przez OUG na tym otworze w czasie jego wykonywania.

Dowód str. 123-349 – kserokopie protokołów z przeprowadzonych kontroli OUG

W przypadku 2 wykonanych odwiertów poszukiwawczych firmy Saponis Investments Sp. z o.o. w Warszawie - OUG nie przeprowadził czynności inspekcyjno-technicznych. Dotyczyło to otworów:

- Lębork S-1 – w miejscowości Warcimino, gmina Potęgowo, powiat słupski, województwo pomorskie,

¹³ LANE ENERGY POLND Sp. z o.o. – Przedsiębiorca, który uzyskał koncesję na prace poszukiwawcze

- Wytowno S-1 – w miejscowości Nieskowo, gmina Ustka, województwo pomorskie,

W sprawie przyczyn nieobjęcia kontrolami w/w odwiertów, Dyrektor OUG wyjaśnił, że w przypadku odwiertu Wytowno S-1 nie przeprowadzono wprawdzie formalnej kontroli, jednak inspektorzy OUG posiadali wiedzę o tym odwiercie, ponieważ bywali tam w związku z dochodzeniem powypadkowym w sprawie wypadku jaki miał miejsce na tej wiertni w dniu 23 lutego 2011 r. Ponadto Dyrektor OUG wskazał, że:

„[...] Przy braku 1 inspektora, który został zwolniony w trybie dyscyplinarnym, OUG w Poznaniu napotkał na uzasadnione trudności w realizacji kontroli wszystkich wierceń zgłaszanych do Urzędu w przedmiotowym okresie roku 2011.

Przy bieżącym planowaniu kontroli Urzędu zawsze brane są pod uwagę występujące w danym zakładzie górniczym i zakładzie wykonującym roboty geologiczne: zagrożenia naturalne, zagrożenia bezpieczeństwa ruchu tych zakładów i bezpieczeństwa pracy zatrudnionych w nich ludzi. Odnosząc się do wiercenia otworu Lębork S-1, zgłoszonego do OUG w Poznaniu w dniu 14.02.2011 r. należy podkreślić, że przebiegało ono bez żadnych komplikacji wiertniczych i utrudnień geologicznych, o czym świadczy krótki czas jego realizacji (12.03. - 22.04.2011 r.), a zatem nie zachodziły w tym przypadku przesłanki do objęcia go szczególnym nadzorem i wykonywaniem kontroli na wiertni.”

dowód; akta kontroli: str. 367-384 – notatka służbowa kontrolera NIK z 24.01.2013 r.

W ocenie NIK nieskontrolowanie dwóch odwiertów w czasie ich wykonywania, pozbawiło organ nadzoru górniczego możliwości dokonania (w ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych) oceny prawidłowości realizacji robót geologicznych przez koncesjonariusza w zakresie wymaganym art. 109 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze, tj. w szczególności: bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa pożarowego, ochrony środowiska, zapobiegania szkodom. Z tych względów oraz z faktu, iż jak do tej pory na terenie działania OUG wykonano zaledwie 19 odwiertów, a także z potrzeby pozyskania pełnej wiedzy i informacji przekazywanej organom państwowym, samorządowym i społeczeństwu w zakresie prowadzonej działalności poszukiwawczej niekonwencjonalnych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego, celowe byłoby - zdaniem NIK - przeprowadzanie przez OUG co najmniej jednej kontroli planowej każdego takiego odwiertu. W świetle mającego miejsce wypadku na wiertni przy wykonywaniu otworu Wytowno S-1 (poślizgnięcie się pracownika na oblodzonej płycie betonowej, skutkujące urazem gałki ocznej i otarciem twarzy wymagającym hospitalizacji) przeprowadzenie takiej kontroli byłoby tym bardziej zasadne, gdyż jego przyczyną było nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wymogów określonych w planie ruchu zakładu górniczego, za co kierownik wiertni ukarany został mandatem karnym.

Z kolei mając na uwadze cytowane wcześniej postanowienia prawa geologicznego i górniczego odnoszące się do wykonywania przez urzędy górnicze kontroli przedsiębiorców/wykonawców robót geologicznych w zakresie zapewnienia ochrony środowiska w związku z prowadzoną przez nich działalnością, w ocenie NIK czynności inspekcyjno – techniczne OUG w szczególności w przypadku jednokrotnej kontroli odwiertu, powinny – mając na względzie negatywne skutki dla prowadzenia działalności poszukiwawczej złóż gazu niekonwencjonalnego, wynikające z ewentualnego zanieczyszczenia środowiska - obejmować pełen pakiet obowiązków i wymogów określonych w przepisach prawa oraz decyzjach administracyjnych (koncesjach, decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, zatwierdzających plany ruchu zakładu górniczego, czy regulujących gospodarkę odpadami) i dotyczyć wszystkich elementów i przedsięwzięć ochrony środowiska, tj. ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, ochrony powierzchni ziemi, ochrony wód

podziemnych i powierzchniowych, ochrony przed odpadami, ochrony przed hałasem i wibracjami.

2.2. Skargi i wnioski

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowanym okresie wpłynęła do OUG jedna skarga (pismo z dnia 7 października 2012 r.) na działalność podmiotu zajmującego się poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu. Skarga została złożona przez lokalne Stowarzyszenie Ekologiczne na przedsiębiorcę (koncesjonariusza) i dotyczyła niezabezpieczenia przed ewentualnym skażeniem terenu wiertni Strzeszewo LE-1, w miejscowości Wojciechowo, w gminie Wicko, powiat łęborski, województwo pomorskie. Skarga została zarejestrowana w rejestrze skarg prowadzonym przez OUG. W związku z tą skargą OUG w dniu 10 października 2012 r. na terenie przedmiotowej wiertni przeprowadził kontrolę doraźną. Wprawdzie w wyniku kontroli ustalono odstępstwo od zapisów planu ruchu zakładu górniczego, polegające na niewykonaniu pomiaru jakości zacementowania rur 13 3/8", niemniej jednak na terenie wiertni nie ujawniono nieprawidłowości w zakresie ochrony środowiska w szczególności w zakresie wytwarzania, segregowania, ewidencjonowania składowania i zagospodarowania (odbioru) odpadów wiertniczych; nie stwierdzono wycieków lub plam świadczących o nieszczelności zbiorników i pojemników na odpady, ani jakichkolwiek zanieczyszczeń w przepustach i rowach melioracyjnych odprowadzających wodę z dzierżawionego terenu; ochronę powierzchni terenu wiertni zapewniono poprzez zdjęcie warstwy humusu, ułożenie płyt betonowych, wyłożenie folią polietylenową PE-HD (o dużej gęstości) miejsc gromadzenia odpadów niebezpiecznych, materiałów olejowych i smarnych.

dowody: akta kontroli str. 18 – załatwienie skargi skierowanej do OUG

Ustalone
nieprawidłowości

W zakresie ewidencjonowania i załatwiania skarg skierowanych do OUG w przedmiocie związanym z poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo wniesionych uwag i stwierdzonych nieprawidłowości działalność OUG w zakresie realizowanej działalności nadzorczej i kontrolnej wobec podmiotów zajmujących się poszukiwaniem i rozpoznawaniem niekonwencjonalnych złóż ropy i gazu (w tym gazu z łupków). NIK nie wnosi uwag do sposobu załatwiania skarg wpływających do OUG w zakresie będącym przedmiotem kontroli

3. Sprawowanie nadzoru i kontroli przez organy administracji publicznej w zakresie zagadnień dotyczących gazu łupkowego

3.1. Kontrola i audyt własnych komórek organizacyjnych

Opis stanu
faktycznego

Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu nie posiadał w swojej strukturze organizacyjnej ani komórki audytu ani też komórki kontroli wewnętrznej. Komórki takie usytuowane były w strukturze centralnej, tj. w Wyższym Urzędzie Górniczym w Katowicach.

Dowody; akta kontroli: str. 21-25 – Regulamin organizacyjny, str.12-15 – zestawienie stanowisk OUG

Ustalone
nieprawidłowości

Ze względu na niewystępowanie zjawiska odstąpiono od oceny przedmiotowego zagadnienia.

3.2. Kontrole Wyższego Urzędu Górniczego lub innych organów

Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu, w odniesieniu do kwestii będących przedmiotem badania NIK, był dwukrotnie poddany kontroli Wyższego Urzędu Górniczego. Były to kontrole:

- w dniach 7-8 lutego 2012 r. – kontrola doraźna pn. „*Nadzór Dyrektora OUG w Poznaniu nad poszukiwaniami gazu ze złóż niekonwencjonalnych, prowadzonymi na terenie właściwości miejscowej Urzędu i wykonywanymi z zastosowaniem zabiegu szczelinowania hydraulicznego*” – protokół nr 1/OUG Poznań/2012. W wyniku wykonanych czynności nadzorczych w odniesieniu do przedmiotu kontroli NIK stwierdzono, że:

- na terenie działania OUG prowadzone są na podstawie zatwierdzonych planów ruchu poszukiwania gazu ziemnego ze złóż niekonwencjonalnych, tj. gazu łupkowego - shale gas oraz gazu związanego (inaczej zamkniętego) - tight gas,

- żadna z wydanych koncesji poszukiwawczych przez Ministra Środowiska, w związku z brakiem takiego wymogu w momencie ich udzielenia, nie była poprzedzona postępowaniem w sprawie oddziaływania na środowisko i wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia.

W protokole kontroli podano także liczbę dotychczas zakończonych otworów poszukiwawczych shale gas (gaz łupkowy) i tight gas (gaz zamknięty), w tym liczbę otworów z wykonanym zabiegiem szczelinowania hydraulicznego oraz informację, że w trakcie czynności nadzorczych omówiono zapisy projektu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie planów ruchu zakładów górniczych oraz projektu rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu zakładów górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi.

- w dniach 27-28 września 2012 r. – kontrola pn. „*Sprawdzenie merytorycznej działalności Dyrektora Urzędu w zakresie zagadnień: miernictwa górniczego, geologii górniczej oraz ochrony środowiska*”. Wykonane czynności nadzorcze w stosunku do przedmiotu kontroli NIK dotyczyły zagadnień z zakresu ochrony środowiska, gdzie odniesiono się jedynie (bez zastrzeżeń) do sposobu zaopiniowania przez Dyrektora OUG zbadanych 2 wniosków (z 2011 r. i 2012 r.) przedsiębiorców ubiegających się o wydanie przez stosowne organy administracji geologicznej decyzji zatwierdzających programy gospodarowania odpadami wydobywczymi.

dowody: akta kontroli str. 350-366 – protokoły z kontroli WUG (2 szt.).

Ustalenia w tym punkcie mają jedynie charakter informacyjny i nie podlegają ocenie.

Ze względu jak wyżej Najwyższa Izba Kontroli odstąpiła od dokonywania oceny w przedmiotowym zakresie

IV. Uwagi i wnioski

*Wnioski
pokontrolne*

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

1. Zapewnienie przeprowadzania na terenie działania OUG przynajmniej jednokrotnej całościowej kontroli wykonywanych robót geologicznych metodą otworową w zakresie poszukiwania/rozpoznawania niekonwencjonalnych złóż węgłowodorów (ropy naftowej i gazu ziemnego).
2. Obejmowanie przeprowadzanymi kontrolami wszystkich kwestii z zakresu ochrony środowiska wynikających w szczególności z: przepisów prawa (geologicznego i górniczego, ochrony środowiska), decyzji administracyjnych (koncesje, plany ruchu zakładu górniczego, decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, decyzje w sprawach gospodarki odpadami), zatwierdzonych planów/programów kontroli.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

*Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń*

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

*Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków*

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 16 kwietnia 2013 r.

Dyrektor

Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu

Kontroler

Piotr Miklis

Krzysztof Paliwoda

gł. spec. k.p.